

POSTANOWIENIE

Dnia 11 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Janusz Niczyporuk

w sprawie z powództwa L. sp. z o.o. w G.
przeciwko Prezesowi Urzędu Transportu Kolejowego
z udziałem P. S.A. w W.
o zatwierdzenie stawek jednostkowych opłaty podstawowej
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych
11 września 2024 r.
na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej od postanowienia Sądu
Apelacyjnego w Warszawie z 24 października 2023 r., sygn. VII AGz 89/23:

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasadza od L. sp. z o.o. w G. na rzecz Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Decyzją z 18 lipca 2005 r., Nr TRL-15/05 (dalej: „zaskarżona decyzja” lub „decyzja”) wydaną na podstawie art. 14 ust. 4 i 5, art. 33 ust. 7 i 8 ustawy z 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym (tekst jedn. Dz.U. z 2024 r., poz. 697 z późn. zm.; dalej: „ustawa o transporcie kolejowym”) oraz art. 104 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r., poz. 572 z późn. zm.; dalej: „k.p.a.”) w związku z wystąpieniem P. S.A., przy piśmie z 13 lipca 2005 r., Nr [...] Prezes Urzędu Transportu Kolejowego (dalej: „Prezes UTK”) zatwierdził stawki jednostkowe za udostępnianie czynnych odcinków linii

kolejowych ujęte w dokumencie „Cennik na rok 2006 - Stawki jednostkowe opłat za usługi podstawowe udostępniania czynnych odcinków linii kolejowych P. S.A.”, w zakresie stawek dla pociągów pasażerskich kwalifikowanych, pociągów pasażerskich innych niż kwalifikowane i autobusów szynowych.

Pismem z 3 marca 2022 r. O. S.A. w P. (dalej: „powód” lub „strona powodowa”) wniósł odwołanie od decyzji. Wraz z odwołaniem powód złożył wniosek o przywrócenie mu terminu do dokonania tej czynności.

Sąd Okręgowy w Warszawie Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: „Sąd Okręgowy” lub „Sąd Okręgowy w Warszawie” postanowieniem z 21 grudnia 2022 r., XVII AmK 17/22 (dalej: „postanowienie”) oddalił wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia odwołania (pkt 1 postanowienia) oraz odrzucił odwołanie (pkt 2 postanowienia).

W uzasadnieniu podjętego rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy w Warszawie wskazał, że argumentacja strony powodowej zawarta we wniosku o przywrócenie terminu nie uzasadniała stwierdzenia, że w realiach niniejszej sprawy zaszedł wyjątkowy wypadek, który warunkowałby przywrócenie terminu do wniesienia odwołania od zaskarżonej decyzji. W ocenie Sądu Okręgowego w Warszawie owa „wyjątkowość wypadku” musiałaby być szczególna, gdyż zaskarżona decyzja została wydana 17 lat temu, zaś po stronie powoda nie istniały przeszkody, które uniemożliwiły mu wcześniejsze złożenie wniosku o przywrócenie terminu. Sąd Okręgowy w Warszawie podkreślił nadto, że powód jest profesjonalistą, który posiada profesjonalną obsługę prawną, a więc powinien mieć świadomość konsekwencji działań i zaniechań w sferze prawnej, nawet gdy występowały wątpliwości natury prawnej (powód jako przyczynę uchybienia termin wskazał fakt, że dowiedział się o przysługującym mu uprawnieniu dopiero po wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 24 lutego 2022 r., w sprawie C-563/20). Konkludując, Sąd Okręgowy w Warszawie uznał, iż w sprawie nie zaistniał wyjątkowy wypadek w rozumieniu art. 169 § 4 k.p.c., który stanowiłby konieczną przesłankę przywrócenia terminu.

Na postanowienie Sądu Okręgowego w Warszawie zażalenie wniósł powód, zaskarżając je w całości i wnosząc o uchylenie w całości, ewentualne uchylenie punktu drugiego i rozpoznanie punktu pierwszego postanowienia w trybie 380 k.p.c. w zw. z art. 397 § 3 k.p.c. oraz o zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. Powód zarzucił postanowieniu:

1. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 361 § 1 k.p.c. w zw. z art. 327¹ § 1 k.p.c., poprzez niewyjaśnieniu podstawy faktycznej oraz prawnej zaskarżonego postanowienia w części dotyczącej odrzucenia odwołania w zakresie w jakim Sąd Okręgowy w Warszawie uznał, że upłynął termin do wniesienia odwołania

pomimo, iż decyzja Prezesa UTK nie została doręczona powodowi oraz że wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia odwołania został złożony po upływie roku od niedochowania terminu przez powoda;

2. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 479⁶⁹ § 2 k.p.c. w zw. art. 479⁶⁹ § 1 k.p.c. zw. z art. 30 ust. 1 i 6 Dyrektywy 2001/14/WE, mające istotny wpływ na wynik sprawy, polegające na odrzuceniu odwołania od decyzji Prezesa UTK pomimo tego, że termin do jego wniesienia nie upłynął ze względu na nedoręczenie decyzji Prezesa UTK;
3. naruszenie przepisu postępowania, tj. art. 168 § 1 k.p.c., mające istotny wpływ na wynik sprawy, polegające na nieprawidłowym uznaniu, że powód ze swojej winy nie dokonał w terminie czynności procesowej (nie wniósł odwołania), w sytuacji, gdy polskie przepisy nie przewidywały (i nadal nie przewidują) prawa do wniesienia odwołania; państwo członkowskie (Polska) nie może powoływać się wobec jednostek (w tym Orlen) na przepisy nieprawidłowo implementowanej dyrektywy 2001/14/WE (brak uprawnienia na powoływanie się na bezpośredni skutek dyrektywy); nie są precyzyjne przepisy dyrektywy 2001/14/WE dotyczące prawa do zaskarżenia przed właściwym sądem decyzji organu kontrolnego zatwierdzającej ustalone przez zarządcę infrastruktury stawki jednostkowe opłaty podstawowej za minimalny dostęp do tej infrastruktury przez przewoźnika kolejowego; przed wydaniem przez TSUE wyroku z 24 lutego 2022 r. w sprawie C-563/20 państwo polskie i Prezes UTK stali na stanowisku, że dyrektywa 2001/14/WE nie przewiduje dla przewoźnika kolejowego uprawnienia do wniesienia odwołania od decyzji Prezesa UTK w sprawie zatwierdzenia stawek jednostkowych opłaty podstawowej za dostęp do infrastruktury kolejowej; powód dowiedział się o bezpośrednim skutku art. 30 ust. 6 Dyrektywy 2001/14/WE wymagającego, aby decyzje podejmowane przez organ kontrolny podlegały kontroli sądowej, dopiero z wyroku TSUE z 24 lutego 2022 r. w sprawie C-563/20; a w konsekwencji na nieprawidłowym uznaniu, że wniosek o przywrócenie terminu do wniesienia odwołania jest niezasadny.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VII Wydział Gospodarczy i Własności Intelktualnej postanowieniem z 24 października 2023 r., VII AGz 89/23 odrzucił zażalenie na punkt pierwszy zaskarżonego postanowienia (pkt pierwszy); oddalił zażalenie w pozostałym zakresie (pkt drugi) oraz zasądził od powoda na rzecz P. S.A. z siedzibą w W. oraz Prezesa UTK kwotę 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zażaleniowym.

Biorąc pod uwagę powyższe, powód na zasadzie art. 398⁴ § 2 k.p.c. oraz art. 398⁹ § 1 pkt 1 i art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do

rozpoznania. W ocenie powoda w sprawie występują następujące istotne zagadnienia prawne:

1. czy na podstawie art. 479⁶⁹ § 1 k.p.c. (oraz art. 13 b ust. 2 ustawy o transporcie kolejowym) wykładanego z uwzględnieniem art. 30 ust. 6 dyrektywy 2001/14/WE należy uznać, że w sytuacji gdy przewoźnikowi kolejowemu nie doręczono decyzji Prezesa UTK zatwierdzającej stawki jednostkowe opłaty podstawowej za dostęp do infrastruktury kolejowej termin do wniesienia odwołania przez przewoźnika kolejowego biegnie od dnia, w którym decyzja została doręczona stronie postępowania administracyjnego (innemu podmiotowi) lub przewoźnik dowiedział się wydaniu o decyzji, albo przewoźnik kolejowy może wnieść odwołanie w terminie niezależnym od doręczenia decyzji stronie postępowania administracyjnego oraz uzyskania wiedzy o decyzji;
2. czy na podstawie art. 168 § 1 k.p.c. w zw. z art. 30 ust. 6 dyrektywy 2001/14/WE w sytuacji, gdy na podstawie polskich przepisów przewoźnik kolejowy nie jest stroną postępowania administracyjnego w sprawie zatwierdzenia stawek jednostkowych opłaty podstawowej za dostęp do infrastruktury kolejowej i w konsekwencji decyzja wydana w takim postępowaniu nie jest mu doręczana oraz do dnia wydania wyroku przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie C-563/20 polskie władze stały na stanowisku, że przewoźnikowi kolejowemu nie przysługuje uprawnienie do wniesienia odwołania od decyzji wydanej w takim postępowaniu, należy uznać, że przed wydaniem wyroku TSUE w sprawie C-563/20 przewoźnik kolejowy:
 1. ze swojej winy nie wniósł odwołania od decyzji (tj. powinien wiedzieć, że przysługuje mu uprawnienie do wniesienia odwołania przed wydaniem wyroku TSUE w sprawie C-563/20) albo
 2. bez swojej winy nie wniósł odwołania od decyzji;Biorąc pod uwagę powyższy powód uznał, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona wobec rażącego naruszenia przez Sąd Apelacyjny w Warszawie:
1. przepisów prawa procesowego, tj. art. 479⁶⁹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 479⁶⁹ § 1 k.p.c. (oraz art. 13 b ust. 2 ustawy o transporcie kolejowym) i art. 30 ust. 6 Dyrektywy 2001/14/WE, polegającego na niezgodnym z prawem oraz

poczuciem sprawiedliwości przyjęciu, iż upłynął termin do wniesienia przez Orlen odwołania od decyzji Prezesa UTK w sprawie zatwierdzenia stawek jednostkowych opłaty podstawowej za dostęp do infrastruktury kolejowej, a w konsekwencji, iż istniała podstawa do odrzucenia odwołania, pomimo iż decyzja ta nigdy nie została doręczona powodowi ewentualnie

2. przepisów prawa procesowego, tj. art. 168 § 1 k.p.c. w związku z art. 30 ust. 6 Dyrektywy 2001/14/WE, polegającego na nieprawidłowym uznaniu, że powód ze swojej winy nie dokonał w terminie czynności procesowej (nie wniósł odwołania przed wydaniem przez TSUE wyroku w sprawie C-563/20, tj. przed 24 lutego 2022 r.), w sytuacji gdy Orlen nie był stroną postępowania administracyjnego w sprawie zatwierdzenia stawek jednostkowych opłaty podstawowej za dostęp do infrastruktury kolejowej i decyzja wydana w takim postępowaniu nie została mu doręczona oraz do dnia wydania wyroku przez TSUE w sprawie C-563/20 polskie władze stały na stanowisku, że przewoźnikowi kolejowemu (w tym powoda) nie przysługuje uprawnienie do wniesienia odwołania od decyzji wydanej w takim postępowaniu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Instytucja tzw. przedsądu jest zgodna z normami konstytucyjnymi, a także ze sformułowanymi przez Radę Europy zaleceniami dopuszczającymi wprowadzenie środków eliminujących dostęp do sądu najwyższego szczebla. Podkreślić przy tym należy, że skarga kasacyjna stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego zasadniczym celem jest ochrona interesu publicznego poprzez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa. Konsekwentnie przedmiotem merytorycznego rozpoznania przez Sąd Najwyższy powinny być te skargi kasacyjne, które dotyczą spraw

najpoważniejszych, wpływających na rozwój i kształtowanie systemu prawnego (zob. wyrok TK z 31 marca 2005 r., SK 26/02).

Powód oparł wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance wskazanej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i pkt 4 k.p.c., czyli na wystąpieniu w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz oczywistej zasadności skargi kasacyjnej.

Przed rozpatrzeniem wniosku poczynić należy kilka uwag natury ogólnej. W odniesieniu do przesłanki występowania w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, zarówno w orzecznictwie, jak i w doktrynie, wskazuje się, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tej podstawie implikuje konieczność jasnego sformułowania zagadnienia prawnego, a także przedstawienia argumentów prawnych, które wykazują możliwość różnorodnej oceny zawartego w nim problemu. Dodatkowo wymaga się, aby zagadnienie prawne: było sformułowane na podstawie okoliczności mieszczących się w stanie faktycznym sprawy, wynikającychz dokonanych przez sąd ustaleń, zostało przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi (możliwej do zastosowania przy rozstrzyganiu innych sporów), pozostawało w związku z rozpoznawaną sprawą, a także dotyczyło zagadnienia budzącego poważne wątpliwości. Wymaga się zatem, aby skarżący przytoczył argumenty prawne uzasadniające tezę o „istotności” zagadnienia. Nie wystarczy samo wskazanie przepisu prawa, którego dotyczy zagadnienie prawne, konieczne jest przedstawienie pogłębionej analizy prawnej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 10 maja 2001 r., II CZ 35/01; 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01; 28 listopada 2003 r., II CK 324/03; 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07; 23 sierpnia 2007 r., I UK 134/07; 20 lutego 2019 r., IV CSK 351/18). Na ocenę stopnia istotności zagadnienia wpływ ma istnienie rzeczywistych i poważnych wątpliwości interpretacyjnych, które nie doczekały się wykładni w orzecznictwie sądów, jak również istnienie orzeczeń wskazujących na występowanie rozbieżności na tle interpretowanych przepisów prawa (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 17 czerwca 2015 r., III CSK 59/15; 20 lutego 2019 r., V CSK 351/18). Nieodzowne jest przy tym, wykazanie związku między oczekiwaną od Sądu Najwyższego wykładnią prawa, a wynikiem postępowania kasacyjnego (zob. np. postanowienia SN: z 15

października 2002 r., II ZC 102/02; z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14; z 19 czerwca 2018 r., IV CSK 56/18).

Skarga kasacyjna jest natomiast oczywiście uzasadniona, jeżeli zaskarżone nią orzeczenie zapadło wskutek oczywistego naruszenia prawa, zaś oczywiste naruszenie prawa powinno być rozumiane jako widoczna, bez potrzeby dokonywania pogłębionej analizy jurydycznej, sprzeczność wykładni lub stosowania prawa z jego brzmieniem albo powszechnie przyjętymi regułami interpretacji (zob. postanowienia SN z 26 lutego 2001 r., I PKN 15/01 i z 17 października 2001 r., I PKN 157/01). Skarżący powinien wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, widoczną *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (postanowienie SN z 11 grudnia 2009 r., II PK 223/09). Ma to być przy tym zasadność łatwo dostrzegalna już nawet przy pobieżnej lekturze skargi (postanowienie SN z 7 maja 2010 r., V CSK 459/09).

Sąd Najwyższy stwierdza w świetle powyższego, że powód nie sporządził w sposób prawidłowy wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Wynika z niego bowiem, że jako podstawę przedsądu wskazał on jednocześnie wystąpienie istotnego zagadnienia prawnego oraz oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 1 i pkt 4 k.p.c.). Sąd Najwyższy przypomina, że nie może być skuteczny zabieg, którym w niniejszej sprawie posłużył się powód, a który polega na połączeniu przesłanki oczywistej zasadności skargi z wystąpieniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego. Sąd Najwyższy wielokrotnie zwracał już uwagę, że jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania występującym w sprawie istotnym zagadnieniem prawnym wyklucza przyjęcie, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Co jest sporne nie może być przecież oczywiste (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 kwietnia 2014 r., V CSK 383/13).

Według Sądu Najwyższego, nie ma przy tym innych przyczyn uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a stosownie do § 10 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat

za czynności radców prawnych (Dz. U. z 2018, poz. 265) obciążył powoda kosztami postępowania kasacyjnego.

[SOP]

r.g.